

مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان

مدرسه علمیه حضرت خدیجه (سلام الله علیها)

شهرستان مشهد

مقاله (رشد ۵)

عنوان

هویت صحیح با رویکرد جوانان

استاد راهنما

سرکار خانم مریم بلوچیان طرقی

پژوهشگران

زهرا حکیم زاده

رؤیا بدره

جليله صالحی

عصمت معدنی

تابستان ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

مقاله حاضر با عنوان «هویت صحیح با رویکرد جوانان» می باشد، که به معرفی انواع هویت، عوامل و پیامدهای هر یک از آن ها و بیان راهکارهای رسیدن به هویت صحیح پرداخته است.

هویت به معنای خودشناسی و همچنین شناخت شرایط انسانی است، دوران جوانی مهمترین مرحله برای شناخت هویت صحیح است. در زمینه شناخت هویت صحیح جوان ممکن است دچار سردرگمی و بحران شود. عوامل متعددی سبب بروز بحران هویت در جوانان می شود، مانند نا آشنایی وب ی توجهی به آموزه های دینی، تهاجم فرهنگی و

جوانان، سرمایه های بالقوه کشور به حساب می آیند و به دلیل بعضی از خصلت ها و ویژگی های فردی نمی توانند برخی مسائل پیرامون نظام هستی را تحلیل کنند و تحت تأثیر رفتارهای ناهنجار و غیر ارزشی دیگران قرار می گیرند و دچار از خود بیگانگی یا بی هویتی و کم علاقه‌گی به مسائل دینی و غفلت می گردند. صاحب نظران بر این اعتقادند که خودآگاهی فرد نسبت به هویت و حقیقت وجودی خود و نیز شناخت و پیروی فرد از انتظارات و قواعد پذیرفته شده اجتماعی، سلامت زندگی فردی و اجتماعی افراد جامعه را تضمین نموده و از میزان ارتکاب جرائم و انحرافات اجتماعی و بروز آسیب های اجتماعی می کاهد. بدین لحاظ طرح مبحث بحران هویت با ابعاد مختلف آن، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در گسترش دامنه انحرافات اجتماعی، از جمله نیازهای ضروری جامعه کنونی می باشد.

بحران هویت دارای پیامدهای منفی هم برای خود فرد از قبیل از خود بیگانگی، احساس پوچی، بیماری های روانی و..... و هم برای جامعه از قبیل بی مسئولیتی افراد جامعه، انحطاط جامعه و ... می باشد. یک جوان مسلمان برای دست یابی به هویت صحیح خود باید در منابع اسلامی به جستجو بپردازد و از دیدگاه اسلام در مورد هویت واقعی خود آگاهی کامل پیدا کند.

هدف از این مجموعه بیان علل بحران هویت جوانان، معرفی هویت صحیح ترین هویت و

بیان راهکارهایی برای رسیدن به این هویت صحیح می باشد.

واژگان کلیدی: هویت، جوان، بحران هویت، هویت صحیح.

مقدمه

مهم ترین و حساس ترین مرحله زندگی در دست یابی به هویت صحیح انسانی دوره جوانی است؛ زیرا که در این دوران از زندگی، احساس نیاز به هویت در فرد متبلور می شود و مرحله تمایز زندگی واقعی انسانی از زندگی حیوانی هر چه بیش تر مشخص می گردد. موفقیت و عدم موفقیت در این دوره از زندگی نه تنها سرنوشت خود فرد بلکه جامعه را رقم می زند. بر این اساس، موفق ترین جوامع آن جامعه های هستند که شرایط اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی در آن ها به گونه ای فراهم شده باشد که مرحله شکل گیری و تحکیم هویت انسانی قشر جوان آن با موفقیت انجام گیرد. و از وقوع سردرگمی در شناخت هویت صحیح و بحران هویت و یا فراموشی هویت واقعی و حقیقی، که مهم ترین خطر و تهدید برای نسل جوان یک جامعه در عصر کنونی است، جلوگیری به عمل آید. هویت دارای انواعی می باشد؛ هویت اجتماعی، هویت فردی، هویت دینی، هویت خانوادگی و هویت فرهنگی و ملی، در این مقاله که به روش کتابخانه ای انجام شده است، به معرفی انواع هویت شامل هویت فردی، هویت خانوادگی، هویت اجتماعی، هویت ملی و فرهنگی و هویت دینی پرداخته شده و در نهایت هویت صحیح جوان مسلمان را بیان نموده است.

در زمینه هویت و بحران آن کتبی همچون بحران هویت قومی در ایران نوشته علی الطائی، درآمدی بر فرهنگ و هویت ایرانی نوشته ابراهیم حاجیانی، جوان و بحران هویت نوشته محمدرضا شرفی تألیف شده است. همچنین مقالاتی من جمله بحران هویت و هویت دینی نوشته بهمن اکبری و بحران هویت و انحرافات اجتماعی نوشته حسن حاجی حسینی نیز در این باب تدوین و تألیف شده است. مقاله حاضر به جهت تدوین تمامی موارد هویت و همچنین بحران آنها از جامعیت برخوردار می باشد.

در دوره نوجوانی و جوانی، مهم ترین تحولات زندگی انسان از طریق شکوفایی اصیل ترین نیازها به وقوع می پیوندد. نیاز به برخورداری از یک هویت مستقل، بیش ترین تأثیر را در سرنوشت افراد و در نتیجه در سرنوشت جوامع بشری دارد. هویت دینی و مذهبی بخشی از هویت انسانی و شخصیت فردی جوانان می باشد. جوانان، در پی کشف هویت گمشده خود، و به دنبال بازشناسی شخصیت خود می باشند و در این راه، عملکرد خانواده ها و مربیان دینی مهم است که با شک و تردیدها و پرسش های نوجوانان و جوانان نگاه مثبت داشته باشند و با تکیه بر نقاط مثبت جوانان، آن ها را به تجربه ارزش های شخصی و مذهبی رهنمون کنند. بنابراین، در این پژوهش هویت دینی به عنوان هویت صحیح معرفی شده و به همین خاطر بررسی هویت دینی

هویت صحیح با رویکرد جوانان ۲

پس از بررسی سایر انواع هویت بیان شده و در انتها به راه کارهای رسیدن به هویت صحیح پرداخته شده است.

۱۵. جوادی آملی، عبدالله، تفسیر موضوعی قرآن کریم (صورت و سیرت انسان در قرآن)، دوم، قم، اسراء، ۱۳۸۱.
۱۶. چلبی، مسعود، جامعه شناسی نظم، تهران، نشر نی، ۱۳۷۵.
۱۷. حاجیانی، ابراهیم، درآمدی بر فرهنگ و هویت ایرانی، تهران، تمدن ایرانی، ۱۳۸۴.
۱۸. خُرّانی حلبی، حسن بن علی بن حسین بن شعبه، تحف العقول، ترجمه محمدباقر کوه کمره ای، ششم، تهران، کتابچی، ۱۳۷۶.
۱۹. حرعاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، آل البیت، بی تا.
۲۰. خدابخش، احمدی، آسیب شناسی خانواده، تهران، سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج، ۱۳۸۶.
۲۱. خمینی، روح الله، آئین انقلاب اسلامی، چهارم، بی جا، عروج، ۱۳۷۶.
۲۲. _____، دیدگاه های فرهنگی امام، تهران، ذکر، بی تا.
۲۳. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ دوم، ۱۳۷۷.
۲۴. دوران، بهزاد و منوچهر محسنی، هویت، رویکردها و نظریه ها، «هویت و بحران هویت»، دوم، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی، ۱۳۸۶.
۲۵. رجبی، محمود، انسان شناسی، سوم، تهران، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹.
۲۶. روشه، گی، کنش اجتماعی، ترجمه هما زنجانی زاده، مشهد، دانشگاه فردوسی، ۱۳۷۰.
۲۷. شرفی، محمد رضا، جوان و بحران هویت، تهران، سروش، ۱۳۷۹.
۲۸. _____، دنیای نوجوان، تهران، منادی تربیت، بی تا.
۲۹. _____، مشکلات تربیتی را چگونه حل کنیم؟، تهران، تزکیه، ۱۳۸۶.
۳۰. شیخ آوندی، داور، ناسیونالیسم و هویت ایرانی، تهران، مرکز بازشناسی اسلام و ایران، ۱۳۸۱.
۳۱. عمید، حسن، فرهنگ عمید، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۱.
۳۲. غلامی، رضا، چهل ویژگی جوان مسلمان و انقلابی، قم، معارف، ۱۳۹۳.
۳۳. فتحعلی، محمود، تساهل و تسامح اخلاقی، دینی و سیاسی، قم، طه، ۱۳۷۹.
۳۴. فرهادیان، رضا، پایه های اساسی ساختار شخصیت در تعلیم و تربیت، قم، مؤسسه فرهنگی - تربیتی توحید، ۱۳۷۶.

۳۵. کاویانی، محمد، جوانان و تهاجم فرهنگی، قم، مرکز مطالعات و پژوهش های فرهنگی حوزه علمیه، ۱۳۸۲.
۳۶. کاشانی، فیض، محسن، علم الیقین، ترجمه عبدالله حقیقت، بی جا، حکمت، ۱۳۹۳.
۳۷. گولد، جولیوس و ویلیام کولب، فرهنگ عمومی اجتماعی، ترجمه گروهی، تهران، مازیار، ۱۳۷۶.
۳۸. مجتهد زاده، پیروز، دموکراسی و هویت ایرانی، تهران، کویر، ۱۳۸۶.
۳۹. محمد مروار، گفتارهایی در نسبت روشنفکران ایرانی و هویت، تهران، تمدن ایرانی، ۱۳۸۶.
۴۰. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمید رضا شیخی، پنجم، قم، دارالحديث، ۱۳۸۴.
۴۱. مربی، مهرانگیز، بررسی رابطه بین سبک های تفکر و هویت با روش های کنار آمدن در میان نوجوانان پیش دانشگاهی مرودشت، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته روان شناسی، مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۸۷.
۴۲. مشکینی، علی، نصایح، ترجمه احمد جنتی، قم، الهادی، ۱۳۸۲.
۴۳. مصباح یزدی، محمدتقی، آذرخشی دیگر از آسمان کربلا، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۹.
۴۴. _____، تهاجم فرهنگی، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، دوم، ۱۳۷۸.
۴۵. مطهری، مرتضی، خدمات متقابل اسلام و ایران، چهاردهم، تهران، صدرا، ۱۳۶۶.
۴۶. منصورنژاد، محمد، دین و هویت، تهران، تمدن ایرانی، ۱۳۸۶.
۴۷. نگارش، حمید، هویت دینی و انقطاع فرهنگی، تهران، نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۰.
۴۸. هانتیگون، ساموئل، برخورد تمدن ها و بازسازی نظم جهانی، ترجمه محمد علی حمید رفیعی، بی جا، دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۷۸.
۴۹. همیلتون، پیتر، جامعه شناسی دین، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات تبیان، ۱۳۷۷.
۵۰. هورنای، کارن، تضادهای درونی ما، ترجمه محمدجعفر مصفا، پنجم، تهران، بهجت، ۱۳۶۴.

مجلات و نشریات

۱. ابوالحسنی، رحیم، فصل نامه سیاست: مؤلفه های هویت ملی با رویکردی پژوهشی، دوره ۳۸، زمستان ۸۷، ش ۴.
۲. اکبری، بهمن، بحران هویت و هویت دینی، پیک نور، سال ششم، شماره چهارم، ۱۳۸۷.
۳. امام جمعه زاده، جواد، پژوهشگاه علوم انسانی مطالعات فرهنگی (غرب شناسی بنیادی): ایران فرهنگی، سال اول، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ش ۲.
۴. بخشایش، علیرضا و مریم رضایی مقدم، نشریه معرفت، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) ش ۱۶۳.
۵. بشیری، ابوالقاسم، مجلات معرفت، ش ۱۳۸۹/۴/۱، ۹۱.
۶. پیام هاجر، ش ۲۹۶، ۳ آذر، ۱۳۷۹.
۷. ترکاشوند، علی، آسیب شناسی از خود بیگانگی و بحران هویت در جوانان، رئیس مرکز دانشگاهی جامع علمی و کاربردی بعثت ۲، روزنامه رسالت، تاریخ ۸۶/۹/۲۷.
۸. جوانی، رسول، نشریه معرفت، ش ۱۱۷.
۹. حاجی حسینی، حسن، بحران هویت و انحرافات اجتماعی، نشریه مطالعات راهبردی زنان، ش ۱۷.
۱۰. حدیث زندگی، هویت دینی در عصر کنونی، خرداد و تیر ۱۳۸۲، ش ۱۱.
۱۱. دانشجو، احدی و بیتا آجیل چی، روزنامه سراسری صبح ایران (نوجوانان را دریابیم)، تاریخ ۱۳۹۰/۲/۳.
۱۲. دوران، بهزاد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی: هویت خانوادگی و تعامل در فضای سایبرتیک، دوره دوازدهم، بهار ۱۳۸۳، ش ۴۴.
۱۳. روزنامه عصر آزادگان، ۲۸ فروردین، ۱۳۷۹.
۱۴. زارع شاه آبادی، اکبر، مهدی ابراهیم آبادی، فصلنامه علمی - پژوهشی، تحقیقات فرهنگی، دوره چهارم، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۰.
۱۵. ساروخانی، باقر و مریم رفعت جاه، عوامل جامعه‌شناختی موثر در بازتعریف هویت اجتماعی زنان، فصلنامه پژوهش زنان، دوره دوم، بهار ۱۳۸۳، شماره ۱.
۱۶. سبجانی جو، حیاتعلی، ماهنامه آموزشی تربیتی پیوند، تهران، انجمن اولیا و مربیان، اسفند ۸۳، ش ۳۰۵.

۱۷. سیدنژاد، صادق، جوان و جست وجوی هویت، مجله دیدار آشنا، اردیبهشت ۱۳۸۱، ش ۲۳.
۱۸. شاکری نیا، ایرج، تأثیر باورهای مذهبی بر بهداشت روانی انسان، پیوند، اسفند ۱۳۷۹.
۱۹. شجاعی، محمد صادق، نقش کارکرد رسانه ها در هویت یابی یا بحران هویت، مجله حدیث زندگی (۱۱)، سال سوم، خرداد و تیر ۸۲، ش ۲.
۲۰. عبداللهی، محمد، نامه پژوهش: جامعه شناسی بحران هویت، سال اول، ۱۳۷۵، ش ۳ و ۲.
۲۱. مانیان، حسن، راسخون، جوانان و بحران هویت، یکشنبه، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۱.
۲۲. متقی فر، غلامرضا، معرفت، هویت و بحران هویت با تأکید بر دوران جوانی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله علیه)، اسفند ۱۳۸۳، ش ۸۷.

